

TORONTÁI

ELŐFIZETESI ARAK:

Egész évre	120 dinár
Félévre	60 dinár
Negyedévre	30 dinár
Egy órára	10 dinár

Egyes szám ára fél dinár

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Obiliteva (Zápolya) utca 1. Telefonszám 21

MEGJELENIK MINDENNAP, HÉTFŐ ÉS
ÜNNEPEK UTANI NAPOK KIVÉTELEL

Veliki Beeskerek, 1921.

L. évfolyam, 244. szám.

Szombat, november 5.

A törvényelőkészítő bizottság ülése.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 3.

A törvényelőkészítő bizottság ma délelőtt 10 órakor ülést tartott. Napirend előtt a miniszterelnök leiratát olvasták föl, amelyben fölhevítte a bizottság figyelmét arra, hogy az SHS államnak Ausztriával kötött ezidei kereskedelmi szerződése már ez év augusztus havában lejárt. A miniszterelnök fölhevítte a bizottságot, hogy a szerződés megkötése felőli teendőket tárgyalja le.

A bizottság rövid vita után elhatározta, hogy megbizta a kereskedelmi minisztert teljhatalommal, hogy a szerződést újra meg Ausztriával, ez évi december hó 30-iki lejáratával.

Uj 10 dináros bankjegyeket hoznak forgalomba.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 3.

A Narodna Banka a napokban 100 millió dinár értékű új 10 dináros papírpénzeket kapott Amerikából. Az új pénzek igen esinos kiállításúak. Az egyik oldalon latin, a másik oldalon cirill betűs a felírás. A bankó színe sötétkék. Rövidesen forgalomba kerülnek az új 10 dinárosok.

A csehek letartóztatták a magyar kormány futárját.

— „Torontál” tudósítójának távirata

Budapest, nov. 3.

A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Társaságnak József Tóherceg nevű hajóját Pozsonyban a cseh pénzügvőrök feltartóztatták és felkérésték a magyar kormánytól a hajón utazó diplomáciai futárját, akitől eszméiket elvették. Minthogy a Duna nemzetközi folyam, és az idegen állam lobogója alatt haladó hajón más állam pénzügvőreinek semmi keresnivalójuk nincsen a magyar állam megvétele érdekében a szükséges diplomáciai lépéseket ebben az ügyben.

A szkupstina ülése.

— „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, nov. 3.

Ma délelőtt 11 óra 15 perckor nyitotta meg Kobár házának a szkupstina eidei harmadik rendes ülést. A jegyzőkönyvek felolvasása, az interpellációk és panaszok elintézése után, megkezdették a különböző bizottságok tagjainak a megválasztását. A bizottságok, már mint a mentelmi, közigazgatási és pénzügyi bizottságok tagjaiul csaknem

ugyanazokat választották meg, akiket már az elmúlt ülésszak alatt is megválasztottak.

A szkupstina negyedik ülést holnap délelőtt 10 órakor tartja meg. Ezen az ülésen egy 10 tagú bizottságot fognak megválasztani, amely az ország adminisztratív beosztására vonatkozó törvényjavaslatot fogja megvitatni.

Beszüntették a személy- és áruforgalmat a SHS. állam és Magyarország között.

— „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, nov. 3.

Hivatalosan jelentik, hogy a közlekedésügyi miniszter, egyetértően a hadügyminiszterrel, be-

tiltotta a személy- és áruforgalmat az egész magyar határon át.

Vita a miniszteriumok létszámának csökkent séről

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 3.

Ma délelőtt a törvényelőkészítő bizottságban az állam központi vezetéséről szóló törvényjavaslatot is tárgyalták. Ezután Trifkovity Márkó törvényelőkészítő miniszter azt javasolta, hogy csökkentés a miniszteriumok mostani létszámát, mert erre a takarékosági szempontból nagy szüksége van az államháztartásnak. Egyben a kormány nevében kijelentette, hogy a szociálpolitikai miniszterium fennmaradásának azonban sem ő, sem a kormány nincs ellene.

Az albánok gyűléseznek a határkérdés miatt.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 2.

Skutariból jelentik, hogy ott tegnap délelőtt nagy népgyűlést tartottak az albánok, az albán-kérdés rendezése, az albán széttagolt lakosság hovatartozandósága és a határok megállapítása érdekében. A gyűlésen a tiranai kormány fölbérelt emberei is nagy számban jelentek meg, valamint a szerb csapatok által megszállított több száz főnyi arnauta is. A népgyűlésen határozati javaslatot hoztak, melyben követelik, hogy az albán határok az 1913. évi megállapodás értelmében rendeztessenek.

TÖZSDE

November 3

Beograd. (Zárlat.) Valuták:
Dollár 79, Lei 53, Márka 44.50,
Leva 44.25, Cseh korona 73.50,
20 dináros arany papírban 20.70.
Devizák: London 313.25,
Páris 585, Newyork 79.75, Mi-
lano 383, Prága 75.75, Berlin

212.26, Wien 176, Szófia 46, Bu-
karest 56.

Budapest. (Zárlat.) Napoleon
2590, Dollár 875, Frank 6650,
Lengyel márka 21 és fél, Márka
475, Lira 3675, Osztrák korona
19, Rubel 35 és fél, Lei 540, Szo-
kol 820, Dinár 1030.

Zürich. (Nyitás.) Berlin 275,
Newyork 538, Prága 515, Bu-
karest 320, Budapest 60, Zagreb
165, Wien 22, bélyegzett 14, Mi-
lano 2175, Varsó 015.

A Habsburg Károlyt vivő angol hajó akadályai a Dunán.

Tegnap reggel 8 órakor haladt el a hajó Beograd alatt.

— Beogradi tudósítónk jelentése —

Beograd, nov. 3.

Tegnapelőtt az a hír terjedt el Beogradban, hogy a Károly exkirályt vivő angol hajó gélután 5 órakor halad el Beograd alatt. Erre a hírre igen sokan kisérték a Duna partjára.

Ez a hír azonban nem bizonyult valósnak, mert az exkirályt vivő hajó, a Glowworm, Zemuntól mintegy 21 kilométernyire a sekély vizállás miatt zátonyra futott.

Az angol hajó segítségért küldött, mire Beogradból és Zemuntól is érkezett segítség és így a hajó tovább folytathatta útját lefelé a Dunán. Mire a hajó Beograd alá ért, reggeli 8 óra volt.

Valószínű azonban, hogy a hajó Moldován túl nem mehet tovább, mert nagyon alacsony a vizállás. Így a királyt és kíséretét automobilon fogják tovább szállítani.

A csehek újból felavatták a Petőfi-szobrot.

— „Torontál” tudósítójának távirata

Pozsony, nov. 3.

Imeretes, hogy Pozsonyban a cseh légionáriusok ledöntötték a Mária Terézia szobrot. Ez a cselekedet érthető feltűnést keltett Pozsonyban. A teljhatalmu szlovák miniszter, nehogy a pozsonyi magyarság maga ellen irányulónak tekintse a szobor ledöntését, elrendelte, hogy másnap Petőfi Sándor beszédkézott szobráról a burkolatot eltávolítsák és a szobrot ünnepélyesen ismét felavassák. A szoboravatás október 27-én nagy ünnepek között folvt le. Ugyanekkor avatték fel Hummel szlovák zeneszerző szobrát is. Hivatalos helyen kijelentették, hogy a Mária Terézia-szobor lebontása sem a magyar lakosság érzelme, sem a szobor alkotója ellen nem irányul, hanem azért döntötték le, mert a monarchizmus jelképe volt.

Ausztria nem akarja respektálni a velencei szerződést.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Wien, nov. 3.

Az osztrák kormány a nyugat-magyarországi kérdésben a nagyhatalmakhoz demarsot szándékozik tenni, amellyel kapcsolatban rámutatnak arra, hogy Nyugatmagyarországot a Sopronban és vidékén tartandó népszavazás előtt meg kell tisztítani a bandáktól. Ausztria ragaszkodik ahhoz, hogy Nyugatmagyarországot átvehesse még a népszavazás megtartása előtt.

Protity letette a képviselői esküt.

Beograd, nov. 3.

Protity Sztóján ma délelőtt 10 órakor tette le a képviselői esküt Ribar dr. házelnök kezeibe.

Szerbia követelése.

Beograd, nov. 3.

A jugoszláv delegáció a békeszerződés értelmében benyújtotta a jóvátételi bizottsághoz a Magyarországgal szemben fennálló természetbeni követeléseit. Jugoszlávia 3000 ökröt, 1500 tehent, 2500 bikát, 10.000 kanecát, 200 esődört, 50 ezer birkát, 500 kecskét továbbá ipari, gazdasági gépeket és egyéb iparekiket követel.

A franciák nem biznak a washingtoni konferencia sikerében.

Páris, nov. 3.

A washingtoni teszerelési konferencia nem biztat sikerrel, ha az angol-japán szövetséget fel nem bontják.

Malta parlamentet kapott.

Malta, nov. 3.

Tegnap volt az első malta parlament ünnepélyes megnyitása, melyben résztvett az angol trónörökös. A kormány elnökévé Heword malta szenátort nevezték ki.

Elzárták a bolgár határ egy részét

Beograd, nov. 2.

A bolgár kormány a legutóbbi napokban a vranai kerületben lévő határt rendeletileg elzárta. Még idáig nem sikerült megtudni, hogy mi okból történt a bolgár kormány ezen intézkedése.

Statárium a Tótföldön. Az egész tótföldön újból kihirdették a statáriumot és egyidejűleg függesztették az esküdszékek hatáskörét.

A Habsburgok trónfosztása.

A két magyar kormányzó-párt elfogadta a detronizálásra vonatkozó törvényjavaslatot.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Budapest, nov. 3.

A tegnapi pártértekezleten a két kormányzópart megegyezett a trónfosztó javaslat szövegében és indoklásában. A törvényjavaslat szövege a következő:

Törvényjavaslat

negyedik Károly őfelsége uralkodó jogának és a Habsburg-ház trónörökösödésének megszüntetéséről.

A magyar nemzet viszontagságos történelmének gondterhes küzdelmei között már sokszor sujtották a balsors csapásai, de a szomorú emlékek mellett dicső multjában mindig összeszűrtte egyeztetni állami életének feltételeit alkotmányának alapelveivel. Évszázadok tapasztalatainak építőmunkája nem emelte alkotmányjogi elvvé az örökös király trónfosztásának lehetőségét. Most mégis a békeszerződésben is biztosított állami függetlenségének ellenére a nemzet ezt követeli. A nemzetgyűlés ünnepélyesen óvást emel az ország belső ügyeibe beavatkozó ily beavatkozás ellen. Mindazonáltal a létért küzdő nemzet életösztönétől kényszerítve, a nemzetgyűlés, hogy a haza fennmaradását fenyegető veszedelmet békés uton elháríthassa, kimondja:

1. §. Negyedik Károly uralkodó jogai ezennel megszűnnek.

2. §. Az 1723. évi I. és II. törvényekben foglalt pragmatika sankciói, amely az ausztriai ház (domus austriaca) trónörökösödési jogát szabályozta, hatályát veszti és ezzel a királyválasztás előjoga a nemzetre visszaszűnik.

3. §. A nemzet a királyság ősi államformáját változatlanul fentartja, de a királyi szék betöltését későbbi időre halasztja és utasítja a minisztériumot, hogy eziránt arra alkalmas időben javaslatot tegyen.

4. §. Ez a törvény kihirdetése napján életbelép.

A két legerősebb parlamentipárt megegyezése alapján most már egészen bizonyos, hogy a nemzetgyűlés a Károly és a Habsburg-ház trónfosztására vonatkozó törvényjavaslatot nagy többséggel elfogadja.

A magyar nemzetgyűlés történelmi ülése.

Budapest, nov. 3.

Az országház környéke néptelen. A folyosókon korán gyülekeznek a képviselők, jóformán teljes számban. Legtöbben fekete öltözve. A karzatokon nagy számban gyülekeznek a közönség, de csak ülőhelyeket adnak ki, névre szóló igazolvánnyal.

Fél 11 órakor Gaal Gaszton elnök megnyitja az ülést. Egyéb elnöki előterjesztések után bejelenti, hogy az ügyészség lázadásban való részvételért Andrassy, Sigray, Beniczky és Rakovszky kiadatását kéri. Az ügyet átteszik a mentelmi bizottsághoz. A keresztény-párton ingerült közbeszólások hallatszanak, a kiszegedő-pártnak pedig zajos helvélés.

Ezután Bethlen gróf miniszterelnök halálos esendben betérjeszti a trónfosztó törvényjavaslatot. Bethlen kéri a Házat, hogy a törvényjavaslatot nyomban tárgyalják le. Míg a közjogi bizottság jelentést tesz, addig az elnök szünetet rendel el.

Szünet után Friedrich István mentelmi jogának megsértését panaszolja fel és ismerteti letartóztatásának részleteit.

Friedrich után többen jelentik be mentelmi joguk megsértését a puccs leverésével kapcsolatban. Ezeket szintén átteszik a mentelmi bizottsághoz.

Országos gyászt rendelt el a magyar belügyminiszter.

Budapest, nov. 3.

Rádav belügyminiszter rendeletet bocsátott ki, mely szerint az országot ért súlyos megpróbáltatás e napjaiban el kell kerülni, hogy egyesek mulatozásai ne sértsek a gondterhes közhangulatot. Elrendeli ezért a belügyminiszter, hogy a rendőrhatalóságok nyolc napon belül semmiféle mulatságot ne engedélyezzenek. November negyedikétől kezdve a nyilvános szórakozó- és mulatóhelyiségek este hét órától bezárandók, vendéglőkben és kávéházakban a zenélés tilos.

A cseh kormány kedvezőnek találja a helyzetet.

Wien, nov. 3.

Prágai hírek szerint teljes az egyetértés a kis- és nagyentente között. A fegyveres intervenció veszedelme megszűnt. A helyzet csak akkor éleződne ki újra, ha a magyar nemzetgyűlés elutasítaná a Habsburg-ház trónfosztására vonatkozó javaslatot. Tegnap a párisi cseh követ a külügyminiszterrel közölte, hogy a cseh kormány megnyugvással látta a nagykövetség tanácsának állásfoglalását a Habsburg-ház restaurálásával szemben.

Megszűnt a háborús veszedelem.

Wien, nov. 3.

A francia követségen úgy vélik, hogy a kisentente fegyveres beavatkozása az által, hogy Magyarország eleget tesz a Habsburg-dinasztia trónfosztására és a leszerelésre vonatkozó követeléseknek, — most már kizártnak tekinthető. A detronizálást november hetedikéig végre kell hajtani. Végül kijelentették a követségen, hogy a nagyhatalmak meglegedés-el vették tudomásul Bethlen miniszterelnök bejelentését a detronizálásról.

Prága, nov. 3.

A cseh és jugoszláv csapatok mindaddig a magyar határon maradnak, amíg a nagykövetségi konferencia feltételeit nem teljesíti a magyar kormány.

A magyar kormány lemond.

Budapest, nov. 3.

Bizonyosra veszik, hogy a kormány pénteken reggel bejelentő lemondását a kormányzóra bizza, hogy kire ruhazza át az ország vezetését. Valószínű, hogy ebben az esetben újra Bethlent bizza meg a kormányzó a kormányalakítással.

Folytatják a nyomozási eljárást a Károly-puccs ügyében.

Budapest, nov. 3.

Szilassy Pál ügyészségi alelnök befejezte a királypuccsal kapcsolatosan letartóztatott államférfiak kihallgatását. Tanukat hallgatnak ki még Dénesfán, Sopronban, Győrben, Szombathelyen, Komáromban és Budaörsön. Az ügyészség folytatja a nyomozási eljárást.

Károly királyt Madeira szigetére internálják.

London, nov. 3.

Megbízható jelentés szerint Károly exkirály tartózkodási helyéül Madeirát fogják kijelölni, ha ez ellen a terv ellen a portugál kormánynak nem volna kifogása.

Madeira portugál fennhatóság alatt álló sziget az Atlanti Óceán északi részében, 45 kilométerre Afrikától.

A király-puccs zsidó halottja.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Budapest, nov. 3.

Budapestről jelentik: A budaörsi csatában elesett Klausz Imre zsidó közvitéz nem lehetett szombaton a többi elesettel eltemetni. Felravatalozták tehát és vasárnap délelőtt temették sok ezer ember jelenlétében. Megjelentek a nemzeti hadsereg a kormány, az ifjusági testületek kiküldötte. A testvér hitközségek és Eger városa, ahol Klausz született, népes küldöttséggel képviseltették magukat. Hevesi főrabbi gyászbeszédeben fejtegette, hogy a magyar zsidóság és a hazaszeretet elválaszthatatlan fogalmak.

HIREK

Felemelték a lisztárakat. Az ármegállapító bizottság tegnap délután ülést tartott. Az ülés tárgysorozatán többek között a lisztárak felemelésének kérdése szerepelt. A lisztárútitással foglalkozó kereskedők ugyanis azzal a kérelemmel fordultak az ármegállapító bizottsághoz, hogy tekintettel a buza árának folyamatos emelkedésére, vagy függeszse fel a maximális árakat, vagy legalább állapítsa meg magasabb összegben a liszt árát. A bizottság indokoltan látta a lisztkereskedők kérését és felemelte a lisztnek kilogrammját ötvenötven fillérrel. Eszerint az új lisztárak a következők: Egy kilogramm nullás liszt tizenhat korona husz fillér, egy kilogramm főzöliszt tizenöt korona husz fillér, egy kilogramm kenyérliszt pedig tizenégy korona husz fillér. Az új árak esütörtökön léptek életbe.

Pető Sándor dr. meghalt. Budapestről jelentik, hogy Pető Sándor dr. demokrata-párti nemzetgyűlési képviselő tegnap meghalt. Pető ismert alakja volt a magyar politikai életnek.

Tovább tart a rokkantak felülvizsgálata. A múlt héten kezdték meg a becskerekeli hadirokkantak felülvizsgálatát. Megírtuk, hogy a felülvizsgálatokat szerdán befejezik és hogy szerdán túl már nem fogadnak el jelentkezőket. A jegyzői hivatal közli velünk, hogy mivel az utolsó napokban annyi jelentkező akad, hogy azoknak felülvizsgálatát nem tudták a meghatározott időben befejezni, a rokkantak jelentkezésének határidejét meghosszabították. Eddig mindössze kétszáz és egy-néhány hadirokkant jelentkezett, felhívja tehát megegyezően a rokkant bizottság mindazokat a becskerekeli hadirokkantakat, akik eddig még nem jelentkeztek, hogy haladéknél jelenjenek meg a városházán, a volt esküdt-széki teremben, mert e hét végén valószínűleg befejezi a bizottság munkáját, azok a rokkantak pedig, akik a jelentkezést elmulasztják, elesnek a nyugdíjtól.

Az árdragítók ellen. Milicov Mariána becskerekeli piaci árus, a bab literjét másfél dinár helyett két dinárért árusította. A maximális bíróság árdragításért két napi elzárásra és kétszáz dinár pénzbírságra ítélte. — Maca Szávin kofát ugyancsak babdrágításért elítélték öt napi elzárásra és ötszáz dinár pénzbírságra.

Maxim Gorkij haldoklik. Az oroszok ragyogó tehetségű írója, Gorkij Maxim utolsó óráit éli Párisban. A világhírű író vakbélgyulladás miatt operálták és bárha a műtét sikerült, a költő legyengült szervezete már nem tud megküzdeni a betegséggel.

Lopott teheneket vásároltak. Rác András, Losonci Ágnes és Göresök György muzslyai napszamosok bűnügyét tegnap tárgyalta a büntető tanács. A három vádlott a vádirat szerint ugyanis 1919 júliusában a törzsudvarnokji vásáron szerb katonáktól három tehenet vásárolt ezer-ezer koronáért, holott tudták, hogy a tehenek nem törvényes uton kerültek a katonákhoz. Az olesó pénzért szerzett teheneket Rác, Losonci és Göresök, elhajtották Muzslyára, ahol másnap meghallották, hogy a tehenekkel még bajuk akad, mert a katonáknak nem volt jogukban eladni a teheneket. Hogy valahogy biztosítsák maguknak a teheneket, elmentek egyenként a község házára és itt két-két tanúval bizonyították, hogy a tehenek saját nevelésük és marhaleveleket kértek. A marhalevelet az első két vádlottnak annak rendje és módja szerint kiállították, mikor azonban Göresök is megjelent marhalevéletért, a kiállító tisztviselő gyanút fogott és utána jött az ügynek. Mikor megállapítást nyert, hogy a teheneket szerb katonáktól vásárolták jóval a napiáron alul, a marhaleveleket visszavonták. Másnap reggel megjelent Rác András és Losonci Ágnes lakásán két katona és felszólították őket, hogy a két tehenet hajtsák Beeskerekre, ahol megkapják az eredeti marhaleveleket. Rác és Losonci tényleg megjelent a találkán a tehenekkel, a katonák azonban csak oly feltétellel voltak hajlandók átadni a marhaleveleket, ha ezer-ezer koronát lefizetnek. Mikor Rác és Losonci kijelentették, hogy pénzüik nincs, a két katona egy szeriüen elvette tőlük a teheneket. A bíróság bűnösnek találta a három vádlottat és elítélte az enyhítő körülmények figyelembe vételével egy-egy hónapi fogságra. Az ítéletben az elítéltek megnyugodtak.

Izr. istentisztelet. A péntek esti izr. istentisztelet további intézkedésig fél 5 órakor kezdődik.

Monopolizálni akarják a cigarettahüvelyt. Értésülésünk szerint a román állam azzal a tervvel foglalkozik, hogy a cigarettahüvely gyártását monopolizálja. A kereskedelmi és iparkamara ezért a helybeli monopóli igazgatósághoz fordult és felvilágosítást kért arra vonatkozólag, hogy az államnak tényleg szándékában áll-e e terv megvalósítása s ha igen, mikor és milyen formában szándékozik ezt keresztülvinni.

A német aranyak beváltási ára. Berlinből jelentik: A német birodalmi bank a 20 márkás aranyat 600, a 10 márkás aranyat pedig 300 papírmárkával váltja be.

A Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. Fiókja Veliki Beeskereken (Srpska Zadrúžna Banka) meghatalmazás folytán elfogad további jegyzéseket is az 1921. évi 7 százalékos állami beruházási kölcsönre azzal, hogy a fél 7 százalékos kamatot köteles fizetni folyó évi szeptember hó 15-től a jegyzés napjáig.

25 százalék költség a földek kiosztásánál. Az agrárminiszter nemrégiben egy rendelettel szabályozta az agrárreform céljaira kiosztott földek után fizetendő bér beszédését. A szabályzat szerint a befolyó összegek 20 százaléka visszatartható a földosztásnál fölmerült költségek fejében. A községi képviselőtestületek is kötelesek átengedni a bér negyedrészt az agrárminisztériumnak, holott ők maguk is kiadhatták volna a földet a szegényeknek a szerveik útján és így az a negyedrészt megmaradna nekik. Olyan politikai körökben, ahol hibáztatják a jelenlegi földosztási rendszert, különösen a községek érdekében emelnek szót. A községek — mondják a radikális-párt Protics-árnyalatában — ugyanis agyon vannak terhelve pótdókkal. Van olyan hely, ahol 200 százalék pótdótot fizetnek egy korona állami adó után, van olyan, ahol még többet. Az agrárreformot a törvény előírása szerint nagyon szépen végrehajthatták volna a községi képviselőtestületek és így az államnak megtakarítanának 200 millió koronát. Bizonyos pedig, hogy akkor már mindenütt véget ért volna a földosztás és már kellőképpen meg lenne művelve a föld és bevetve.

Eladták a Windischgrätz-pincét. Herceg Windischgrätz Lajos pincéje, amelyet a tavaszszal Burger Lipót albajuliai borkereskedő vásárolt meg, ismét gazdát cserélt. A pincét, amely a Hajó-utca és az Óvár-tér sarkán terül el, jelenlegi tulajdonosa 2.400.000 leiert eladta egy konzorciumnak, amelyet a Banca Agrara alakított. A konzorcium részvény-társasággá alakult át tíz millió lei alaptőkével és intenzíven fog foglalkozni a borkereskedelemmel. A tíz millióból egy milliót Burger Lipót jegyzett, aki vezérigazgatója lesz a részvény-társaságnak. Nagyobb összeggel vesz részt az új alakulásban az aradi Viktória takarékpénztár is. A részvény-társaság nagyobb építkezéseket fog eszközölni a telepen.

A Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. Fiókja Veliki Beeskereken (Srpska Zadrúžna Banka), mint a beogradi pénzügyminisztérium által felhatalmazott pénzügyintézet, elfogad átutalásokat a bel- és külföld minden piacára a legjutányosabb feltételek mellett. Ugyiszintén valutabiztosítást eszközöl külföldre szállítandó árukra. Telefon 43., 47.

Bucsu az élettől.

Kiss József utolsó verse.

Budapest, nov. 1.

A hetvennyolc éves Kiss József, a legnagyobb élő magyar költő súlyos betegen fekszik népszínház-utcai lakásán. Néhány hét előtt, amint karosszékeben idegen költők verseit olvasta, hirtelen elszédült, heves főfájásról panaszkodott, majd néhány pillanatra elvesztette eszméletét. Azonnal ágybafektették és az orvosok megállapították, hogy ér pattant meg a költő agyában. Erre vall az is, hogy benuhási tünetek mutatkoznak a beteg tagjain. Az orvosok érvágást végeztek az agg költőn, ami javított is valamit közérzetén, de sajnos, a nagybeteg poéta állapotában jelentősebb javulást nem idézett elő.

Naphosszat csaknem szótlanul pihen a költő, akinek szobájában minden úgy hever még, amint azt betegisége előtt ott hagyta. Néhány könyv az íróasztalon, egyik-másik föllopozva, fehér papírlapok Kiss József apró gyöngybetűs írásával, egy-egy megkezdett vers. Bár az utóbbi esztendőben már sokat betegeskedett, mégis friss szellemi erővel dolgozott a költő, akinek utolsó versei már majdnem mind az elmúlás gondolatával foglalkoznak. Nemrég írta ezt a verset is, amely sorrendben az utolsó:

ATLANTIS

Elsülyedt világról
Szólnak a regék
S vannak, akik látták
A tavak fenekét.
Emberek jönnek,
Emberek mennek
És minden úgy van,
Amint volt előbb
Ó távol ifjuságom,
Te vagy az Atlantis,
Amely elsülyede.
Nincs tenger oly mély
És ár oly magas,
Mint amely felettéd
Partot-partra mos.
Kisértem vagy
S szabadulni akkor fogok
Amikor elhunytak
Mind a csillagok,
Valamennyi csillag,
Valamennyi fény
És békecségyben alszom
Siroim fenekén.

1921 május 2.

Kiss József.

Ez évben már nem hagyta el lakását. Idős kora miatt állandóan otthon tartózkodott. Nem ment sehova és tisztelőit is csak lakásán fogadta. A nyáron még Balatonfüreden volt. Az amerikai magyarok, főleg a kint élő magyar zsidók gyűjtöttek részére dollárokat, mert híre ment Amerikába is, hogy az agg poéta szükös anyagi viszonyok között él. Az Amerikából küldött pénzen nvaralt az idén.

A szerkesztőség telefonja 281.

A kiadóhivatal telefonja .. 21.

International Bioskop

az Orient-szállóban.

Szombat, nov. 5-án:
6 és 8 órakor

Vasárnap, nov. 6-án:
3, 5, 7 és 9 órakor

Gondolatolvasó. (Léleklátó.)

Nagyszabású francia dráma 5 felvonásban Főszerepben Andrée Nox

Jön!

Saferndra | Érdekházasság | Cezarina

Fern Andrával. Georges Flattsauval. Mia May al

Jön!

Beszélgetés Phillipotts angol kereskedelmi attaséval.

A „Torontál” wieni szerkesztőségétől.

Wien, nov. 1.

Most, hogy bizonyossá vált a londoni pénzügyi konferencia megtartása, a „Torontál” wieni szerkesztője felkereste Anglia wieni kereskedelmi képviselőjét Mr. Phillipotts-t, hogy beszélgetést folytasson vele azokról a tervekről, amelveket Anglia Közép-európával keresztül akar vinni. Phillipotts képviselő lekötelező szívességgel állott rendelkezésünkre és a következőket mondotta:

— A nemzetközi kereskedelemnek mindenekelőtt békére és szabadságra van szüksége. Téves az a mostani modern felfogás, hogy a gyenge valutákat avval lehet emelni, ha a bankok ablakait beverjük. Rendnek és biztonságnak kell uralkodnia és mindenütt Nagybritannia példáját követve rá kell térni a szabadkereskedelem útjára. Igen örülök, hogy ezt már az utódállamok több vezető fináncpolitikusa is felismerte és az új osztrák pénzügyminiszter a parlamentben nyilván kijelentette, hogy a szabad gazdálkodás feltétlen híve.

— Most Közép- és Délkelet-európának sokkal nagyobb szüksége van egy nagy kereskedelmi központra, mint azelőtt. A fél-tucat vagy még több új valuta meglehetősen megnehezíti az azelőtt gazdaságilag egységes terület forgalmát. Véleményem szerint Wien van predestinálva erre a szerepre. Anglia igen élénk figyelemmel kíséri Közép-európa új államainak fejlődését és örömmel látja, hogy kereskedelmileg mindszorosabb viszonyba kerülnek Angliával. Ami a Londonban megtartandó nemzetközi pénzügyi konferenciát illeti, ez is ennek az élénk érdeklődésnek bizonyága. A konferenciát tulajdonképpen nem az angol kormány, hanem egyes londoni bankvezérek kezdeményezték, az angol kormány azonban rögtön átlátta a terv

fontosságát és a konferencián hivatalosan is képviseltetni fogja magát, hogy közvetlenül tudomást szerezzen azokról a tervekről, amelyek az európai közgazdasági és pénzügyi élet szaná lására vonatkoznak.

Szemere Pál.

1532—921. szám. 2008

Hirdetmény.

Szerbaradác községnél 6 darab fehérr juh van bitangáságban, amelyek — ha a tulajdonos nem jelentkezik a meghatározott időben — 1921 november 15-én d. e. 9 órakor nyilvános árverésen el fognak adni.

Szerbaradác, 1921. évi október hó 30-án.

Községi előljáróság.

Korzó-Bioskop

a „Szerb Korona”-szállodában.

Péntek, nov. 4-én Szombat, nov. 5-én
6 és fél 9 órakor: 6 és fél 9 órakor:

Korvin-film! A RÖG. Korvin-film!

Szenzációs regény 5 felvonásban.
Főszereplő: Saci v. Blondel.

„Elektra”

gép- és elektrotechnikai vállalat

Sürgőnycim: **Beograd, Brankova ul. 30.** Telefonszám: **„ELEKTRA” Mérnök Andria S. Risztity. 629 463.**

A. E. G. BERLIN. Dinamogépek, generátorok, elektromotorok, transzformátorok, turbinák, gőzmozdonyok, villamos vasutak, mindenféle villanyfelszerelések, villanyeszközök, árammérők, szellőztetők stb. • Mindennemű Osram-égők. • DAVID GROVE BERLIN. Mindennemű központi fűtések bevezetése, ventilációk, vízvezeték és kanalizáció városokban, nagyobb épületekben, köz- és magánfürdőkben, kórházak- és szanatóriumokban, vízlecsapolások. • PANZER A. G. Mindennemű és féle tűzmentes pénzszekrények takarékpénztárak és magánosok részére, tresorok bankok és takarékpénztárak részére, butorok bankok és irodáknak. • FORD. Teher- és személyszállító autók, mezőgazdasági traktorok és ekék. • N. A. G. Mindennemű gépkocsik, teherautók és omnibusz specialitások.

2000

Egy ügyes vas-kezeskedősegéd

azonnali belépésre felvétetik vas- és fűszerkereskedésben. . .

Pavle Pavlović Vel Beckserek, 2016 Zsitni trg (Buza-tér).

Alig használt vilagos 2013

hálószobaberendezés

átköltözés miatt azonnal olcsón eladó. Bővebbet a „Régi állomás” vasuti vendéglősnél.

Ugyanott 5 q makói vöröshagyma napi-áron alul eladó

Debeljacsán a piacteren jóforgalmu

vendéglő és mézarszék

berendezéssel együtt eladó.

Bővebbet: HAJNAL ISTVÁN nál, 2014 Debeljacsán.

KÁVÉHÁZBAN, VENDÉGLŐBEN KÉRJÜK A TORONTÁLT

Uj műsor! Nagy sláger!

Ma é: mindennap az

ETABLISSEMENT PARIS-ban

nagy előadás a következő válogatott, gazdag, új műsorral:

RUBI KINGSFORT klasszikus táncosnő, — GELTNER & COMP. prolongálva, egész új akrobatamutatóvanyokkal. — Prolongálva ADLONE keleti táncosnő. — DIX. BAND új akrobatatepítáncmutatóvanyai. — RUDOLFI citeraművész, még csak 14 napig! — J. RUBENS a világbiro átlátozó kép festő. — GREY és LILY legzebb táncoktató. — ADA ADELUNE táncosnő. — L. GÖMÖRI kuplé-énekes és táncos. — MADLAINE táncosnő. — EMMY és FRED Mondain táncoktató.

Igazgató: Krampf M. Kezdeke este 9 órakor. Karmester: Neszmélyi J.

Kabaré után parkettánc reggelig! —

Meleg és hideg ételek! — Legfinomabb bel- és külföldi italok! . . . Pontos kiszolgálás!

JUNG PAL vendéglős.

Főmolnár

kerestetik azonnali belépésre

egy 3 vagonos export-malomba. Csak elsőrangú szakemberre reflektál.

Ajánlatok a családi állapot és a fizetési igények feltüntetésével „Export”-malom címre a kiadóhivatalba kéretnek.

Üzlethelyiség

helyben, a város közepén, forgalmas utában, berendezéssel, áruval, esetleg áru nélkül is, kedvező fizetési feltételek mellett

eladó. 2012

Ugyanott eladó előszobabutor is

Bővebbet PIKING JAKAB ker. ügynöknél.

Keresek jókarban levő 20-25 HP

gáz- vagy nyersolajmotort

megvételtre. 2010

Horváth István malma, Novi Becej.

HIRDESSZEN A

TORONTÁL-BAN

TELEFONSZÁM 21.

Nagymennyiségű dupla rafinált

FEHÉR PETRÓLEUM

érkezett, nagyban és kicsinyben legolcsóbb árban kapható

a Srpska Poljoprivredna Banka D. D.-nál

Telefon 212. Veliki Beckserek Telefon 212.

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Veliki Beckserek.

Kiadja Pleitz Fer. Pál.

Egész Féléves Negye Egy hó

Veli

Ak

Ofe delután udvarról. A dult ement, lencéje hunyt tartott. A kiról is elkis

A cs a há

A „Tor

A kö ser Be szabb u megállás társ ma példás ellenér ségeket az első

A fe

hozzáint

tette, b

büntető

tárain b

A küli

mondot

és a kü

megegye

fognak

ben végs

A ren

azonban

tani, ho

és felté

a helyzet

A ma

— Beog

Holnap

ülnek ös

lyen valós

alban kére

Protity

taná

— Beog

Protity

totta képv

képviselő

megkezdte

az állam

meltóság